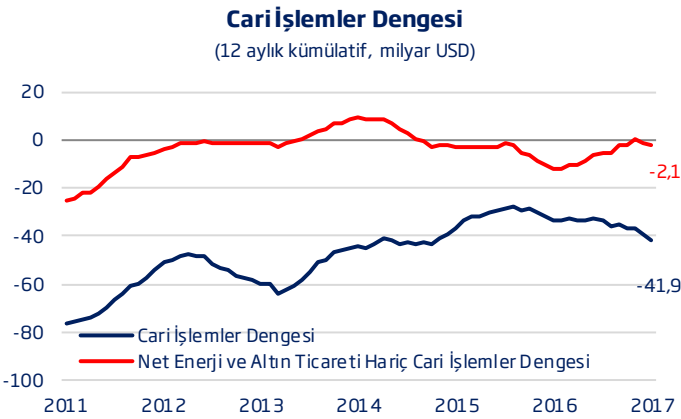

Cari açık beklentilerin altında...

Ekim'de 3,8 milyar USD ile piyasa beklentisinin altında gerçekleşen cari açık 2016 yılının aynı ayına göre %134 artmıştır. Cari açıktaki genişlemede dış ticaret açığının yıllık bazda iki katına çıkması belirleyici olmuştur. Net altın ihracatı, altın ithalatındaki gerilemeye rağmen altın ihracatındaki sert düşüşün etkisiyle cari açığı genişletmeye devam etmiştir. Diğer taraftan, seyahat gelirlerindeki toparlanma Ekim ayındaki cari açık artışını sınırlandırmıştır.

Yılın ilk on ayında cari açık bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %33,7 oranında genişleyerek 35,3 milyar USD olmuştur. 12 aylık kümülatif verilere bakıldığında da cari açığın Ekim'de 41,9 milyar USD ile Temmuz 2015'ten bu yana en yüksek seviyesine ulaştığı izlenmektedir. Söz konusu gelişmede, özellikle emtia fiyatlarındaki artışın etkisiyle ithalatta kaydedilen yükseliş büyük rol oynamaktadır. Altın ve enerji ticareti hariç verilere göre cari açık bu dönemde 2,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir.

Turizm gelirlerindeki artış sürüyor.

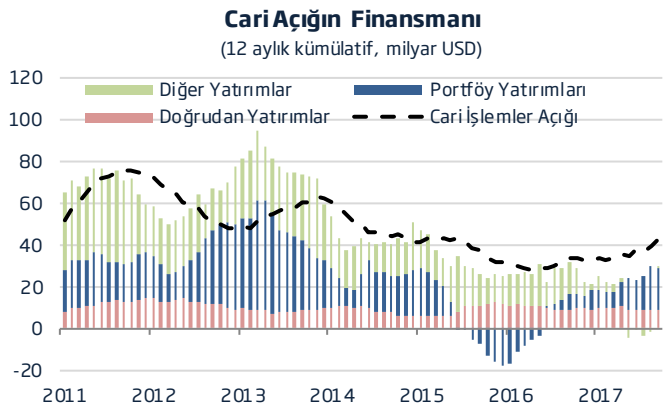
Turizm gelirlerinin cari dengeye verdiği destek Ekim ayında

sürmüştür. Ekim'de net seyahat gelirleri 2,2 milyar USD ile geçtiğimiz yıla kıyasla 503 milyon USD (%29,8) artış kaydederek cari dengedeki bozulmayı sınırlandırmıştır. Böylece, yılın ilk 10 ayında net seyahat gelirlerindeki artışın cari dengeye katkısı 3,5 milyar USD olmuştur.

Portföy yatırımlarında ivme kaybı...

Portföy yatırımlarının Ekim ayında kamu kesiminin borçlanma eğilimindeki yavaşlama paralelinde bir miktar ivme kaybettiği görülmektedir. Diğer taraftan, Eylül ayında yabancı çıkışının gözlemlendiği hisse senedi piyasasına Ekim ayında net 111 milyon USD yabancı girişinin gerçekleşmesi olumlu bir gelişme olarak not edilmiştir.

Ekim ayında diğer yatırımlar kaleminde 2,8 milyar USD ile güçlü sermaye girişi gözlenmiştir. Bu gelişmede bankaların ve bankacılık dışı sektörün kredi kullanımları etkili olmuştur. Bankacılık sektörü Ekim ayında toplamda 2,4 milyar USD, diğer sektörler ise 1,6 milyar USD kredi kullanımı gerçekleştirmiştir. Böylece, 12 aylık kümülatif verilere göre her iki kesimin uzun vadeli borç çevirme oranı sırasıyla %95 ve %109 olmuştur.

Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı

(12 aylık kümülatif, milyon USD)

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)			
	Aralık 2016	Ekim 2017	Aralık 2016	Ekim 2017
Cari İşlemler Dengesi	-32.640	-41.845	-	-
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	33.453	38.626	100,0	100,0
-Doğrudan Yatırımlar	9.624	8.462	28,8	21,9
-Portföy Yatırımları	6.300	20.622	18,8	53,4
-Diğer Yatırımlar	6.725	1.116	20,1	2,9
-Net Hata ve Noksan	10.781	8.409	32,2	21,8
-Diğer	23	17	0,1	0,0
Rezervler⁽¹⁾	-813	3.240	-	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyecektir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Net hata ve noksan kaleminde güçlü giriş...

Net hata ve noksan kaleminde Ekim'de 3,8 milyar USD sermaye girişi yaşanmıştır. Böylece, bu kaleminde son 3 aylık dönemde 6,7 milyar USD ile güçlü sermaye girişi gerçekleşmiştir. Ekim ayında TCMB rezervlerinde kaydedilen 5 milyar USD'lik artış da dikkat çekmektedir.

Cari açık üzerinde riskler yukarı yönlü...

Enerji fiyatlarındaki artışa ek olarak net altın ihracatında yaşanan gelişmeler dış ticaret açığı kanalıyla cari dengeye olumsuz yansımaktadır. Ayrıca, ekonomik aktivitede yaşanan ivmelenme de cari açık üzerinde genişleme baskısı yaratmaktadır. Diğer taraftan seyahat gelirlerindeki toparlanma cari dengedeki bozulmayı sınırlandırmaktadır. Kasım ayına ilişkin dış ticaret verileri cari açıktaki genişlemenin sürdürüğüne işaret etmektedir.

Ödemeler Dengesi	(milyon USD)				
	Ekim 2017	Ocak - Ekim 2016 2017		% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-3.827	-26.088	-35.293	35,3	-41.904
Dış Ticaret Dengesi	-5.599	-33.748	-46.382	37,4	-53.493
Hizmetler Dengesi	2.621	13.928	18.246	31,0	19.764
Seyahat (net)	2.189	12.382	15.899	28,4	17.477
Birincil Gelir Dengesi	-1.073	-7.582	-9.006	18,8	-10.425
İkincil Gelir Dengesi	224	1.314	1.849	40,7	2.309
Sermaye Hesabı	-1	23	17	-26,1	17
Finans Hesabı	-32	-20.942	-32.546	55,4	-33.440
Doğrudan Yatırımlar (net)	-614	-7.441	-6.279	-15,6	-8.462
Portföy Yatırımları (net)	-1.621	-10.959	-25.281	130,7	-20.622
Net Varlık Edinimi	245	-385	-876	127,5	1.020
Net Yükümlülük Oluşumu	1.866	10.574	24.405	130,8	21.642
Hisse Senetleri	111	1.209	3.074	154,3	2.688
Borç Senetleri	1.755	9.365	21.331	127,8	18.954
Diğer Yatırımlar (net)	-2.780	-11.109	-5.500	-50,5	-1.116
Efektif ve Mevduatlar	961	-1.782	184	-	3.754
Net Varlık Edinimi	787	1.577	1.590	0,8	5.393
Net Yükümlülük Oluşumu	-174	3.359	1.406	-58,1	1.639
Merkez Bankası	-25	-442	-231	-47,7	-265
Bankalar	-149	3.801	1.637	-56,9	1.904
Yurt Dışı Bankalar	-395	3.581	193	-94,6	1.094
Yabancı Para	-294	-702	-204	-70,9	680
Türk Lirası	-101	4.283	397	-90,7	414
Yurt Dışı Kişiler	246	220	1.444	556,4	810
Krediler	-4.029	-7.128	-2.399	-66,3	-571
Net Varlık Edinimi	-188	-15	434	-	678
Net Yükümlülük Oluşumu	3.841	7.113	2.833	-60,2	1.249
Bankacılık Sektörü	2.380	-2.292	237	-	-753
Bankacılık Dışı Özel Sektörler	1.597	10.282	3.741	-63,6	3.195
Ticari Krediler	294	-2.202	-3.242	47,2	-4.356
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-6	3	-43	-	57
Rezerv Varlıklar (net)	4.983	8.567	4.514	-47,3	-3.240
Net Hata ve Noksan	3.796	5.288	2.730	-48,4	8.409

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Erhan Gül - Müdür Yardımcısı
erhan.gul@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

Ayşim Kalkan - Uzman Yardımcısı
aysim.kalkan@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.